

Achtergrond en opbouw 'Stay in touch'

Achtergrond

Voortijdig schoolverlaten is de laatste jaren een belangrijk thema. Niet alleen binnen het onderwijs zelf, maar ook binnen de samenleving als geheel. Een groep jongeren verlaat nog altijd zonder startkwalificatie het onderwijs (in het schooljaar 2007-2008 ging het hierbij om 48.300 jongeren) (www.voortijdigschoolverlaten.nl). Dit is spijtig, want een startkwalificatie geeft een beter perspectief op de arbeidsmarkt en een eigen plek in de samenleving.

In het rapport 'Vertrouwen in de school, over de uitval van 'overbelaste' jongeren' van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR, 2009) worden de drie leefwerelden van jongeren beschreven: thuis, school en de 'derdenruimte' (de omgeving buiten school en thuis om). Deze drie leefgebieden kenmerken zich niet zelden door chaos. Met name de toch al overbelaste jongeren zijn hierdoor erg kwetsbaar. Bij hen wordt de chaos niet opgevangen door een gestructureerd, veilig en betrokken 'thuis'. Integendeel, er is vaak sprake van een instabiele thuissituatie en zij wonen vaak in kwetsbare buurten. Veelal hebben zij ook vrienden die overbelast zijn. Dit betekent dat voor deze groep jongeren de school het enige veilige, gestructureerde en voorspelbare tegenwicht kan bieden. School heeft daarom (met name) bij deze groep jongeren de taak om deze veiligheid, structuur en betrokkenheid alsnog te bieden. Vraag is nu: hoe kan de school deze taak vervullen?

Uit onderzoek blijkt dat jongeren die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten, de school als weinig positieve omgeving ervaren (Traag & Van der Velden, 2008). Jongeren willen gezien en gehoord worden. In een betrokken omgeving, waarin ze worden gewaardeerd en er interesse is in hen als individu, zullen zij zich beter kunnen ontplooiën (het zal leiden tot betere schoolprestaties) en zal de motivatie toenemen (waardoor de kans op schooluitval wordt verkleind). Strakke structuur met duidelijke regels, consequente handhaving hiervan, heldere leerdoelen en duidelijke grenzen zijn echter ook van belang. Vooral risicostudenten hebben baat bij een warme en betekenisvolle band met minstens één volwassene (WRR, 2009). Ook hieruit blijkt betrokkenheid. Jongeren zijn zoekend naar grenzen. Als ze deze niet krijgen en ze worden aan hun 'lot' overgelaten, zullen zij naar de grenzen blijven zoeken, die ze bij sommigen nooit zullen bereiken. Juist op die manier raken jongeren de weg kwijt en weten zij de weg binnen of terug naar school niet meer te vinden. Door het hebben van regels en deze consequent toe te passen, weten zij waar ze aan toe zijn en wat ze aan de school hebben.

Aangezien mentoren (ook wel leerloopbaanbegeleiders, studieloopbaanbegeleiders, persoonlijk begeleiders, coaches e.d. genoemd) voor studenten vaak het eerste aanspreekpunt zijn van de school en het dichtst bij hen staan, kunnen zij een belangrijk persoon zijn om voor studenten de binding met school vorm te geven, te vergroten e.d. Zeker voor de studenten die extra begeleiding en/of zorg nodig hebben en de ongemotiveerde studenten, is het belangrijk om een mentor (of een andere volwassene die zij vertrouwen) te hebben, waarmee zij een betekenisvolle band hebben. Als de mentor het contact met deze studenten (die vaak toch al niet het meest gemotiveerd zijn) kwijtraakt, is de kans groot dat er tussen de student en school een nog grotere afstand ontstaat, waardoor de kans op schooluitval toeneemt.

Ook gedragsproblemen zullen afnemen bij een grotere mate van betrokkenheid bij en verbondenheid met de mentor/school. Jongeren die het 'verkeerde' pad op dreigen te gaan en delinquent gedrag gaan vertonen, zijn ontkoppeld (de-link-went; de-linken; ontkoppelen) van zichzelf, de ander en de wereld om hen heen. 'Wie verbonden is met zichzelf, brengt zichzelf geen schade toe. Wie verbonden is met de ander, brengt de ander geen schade toe' (Van Herpen, 2008).

1. Training 'Stay in touch'

Doelgroep training

De training richt zich op mentoren/leerloopbaanbegeleiders/studieloopbaanbegeleiders/persoonlijk begeleiders in het MBO (het liefst zoveel mogelijk binnen hetzelfde team).

Doel training

- Bewustwording bij de deelnemers van het belang van hun betrokken- en verbondenheid met de studenten en het belang van betrokken- en verbondenheid van de studenten met de klas/school.
- De deelnemers worden uitgedaagd om na te denken over wat betrokkenheid en verbondenheid voor hen zelf betekent en voor de jongeren waar zij mentor van zijn.
- De deelnemers ervaren zelf hoe belangrijk het is om 'je veilig te voelen' en welk effect het 'je niet veilig' voelen kan hebben op gedrag.
- Inzicht krijgen in (moeilijk) gedrag van jongeren en hoe je hier d.m.v. betrokkenheid en verbondenheid mee om kunt gaan.
- Antwoord op de vraag: hoe creëer ik een positief en veilig groepsklimaat?
- Persoonlijk 'plan van aanpak' (dat past bij de individuele deelnemer) over hoe meer veiligheid en betrokkenheid met de jongere/de groep te creëren.

Opbouw training

- Inleiding thema betrokkenheid en verbondenheid (belang van deze thema's voor het onderwijs)
- Eigen visie op deze thema's
- De aspecten uitwerken die voor jongeren van belang zijn rondom dit thema (inbreng groep)
- Wat doe je zelf al om studenten zich betrokken te laten voelen? Wat gebeurt er al binnen de school rondom dit thema?
- Oefening zelf ervaren hoe het is om je niet veilig te voelen. Wat gebeurt er met gevoel en gedrag als iemand teveel van je vraagt, je je niet veilig voelt?
- Inzicht in moeilijk gedrag en hoe ermee om te gaan d.m.v. een betrokken houding.
- Positief en veilig groepsklimaat. Praktijkvoorbeelden (hoe kan ik meer betrokkenheid creëren in de klas?)
- Uiteindelijk komend tot een persoonlijk concreet plan van aanpak.... Welke stappen willen de deelnemers nu concreet gaan zetten na de training?

Tijdens de bijeenkomsten wordt gebruikt gemaakt van verschillende werkvormen: informatieoverdracht, oefeningen, discussie, filmfragmenten

Duur training

2 bijeenkomsten

Kosten

De kosten zijn afhankelijk van de groepsgrootte en eventuele specifieke vragen vanuit de school.

2. Ondersteuningstraject (het ondersteuningstraject is optioneel, maar raden wij ten zeerste aan, zodat de visie en opbrengsten van de training in de praktijk kunnen worden gebracht en er borging van de visie plaats kan vinden binnen een school / team als geheel)

Doelgroep ondersteuningstraject

Het ondersteuningstraject richt zich op mentoren/leerloopbaanbegeleiders/studieloopbaanbegeleiders/persoonlijk begeleiders in het MBO binnen hetzelfde team.

Doel ondersteuningstraject

- Betrokken- en verbondenheid binnen de school een vast onderdeel laten zijn binnen het dagelijks leven van een school/team.
- Structurele aandacht voor het thema betrokken- en verbondenheid binnen het team bijvoorbeeld d.m.v. intervisie en/of werkgroep e.d., waardoor de betrokken- en verbondenheid wordt vergroot.
- Uitwerken van de plannen van aanpak en het implementeren van de ideeën die daaruit voortkomen. Dit is uiteraard afhankelijk van een aantal factoren, zoals de mogelijkheden, wensen en eventueel budget van de school/ het team om deze uit te werken.
- Daarmee komend tot het vergroten van de sociale veiligheid(sgevoelens) binnen de school/team en minder schooluitval.

Opbouw ondersteuningstraject

- Start met inventarisatie huidige processen en in kaart brengen van ieders plan van aanpak die naar aanleiding van de training is gemaakt.
- Daarna volgt de uitwerking van de plannen van aanpak en de implementatie van de ideeën. De exacte invulling hiervan is maatwerk. Dit kan gaan om het concretiseren van de plannen van aanpak in individuele stappenplannen en het uitvoeren en evalueren daarvan, organiseren van intervisiebijeenkomsten, organiseren van themadag rondom dit onderwerp in de klassen, organiseren van studentenpanels waarin studenten mogen meedenken over de gang van zaken op de school e.d., enz.

Duur ondersteuningstraject

Maatwerktraject; van een aantal contactmomenten tot langduriger ondersteuning.

Kosten

Maatwerktraject; kosten zijn afhankelijk van het traject dat ingezet wordt.

Literatuur:

- Herpen, van, M. (2008). *Duurzaam opvoeden en ontwikkelen*. Antwerpen – Apeldoorn: Garant, p. 84.
- Traag, T., & Van der Velden, R.K.W. (2008). Early school-leaving in the Netherlands. The role of student-, family- and school factors for early school-leaving in lower secondary education. *Maastricht: Research Centre for Education and the Labour Market*.
- Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (2009). *Vertrouwen in de school. Over de uitval van 'overbelaste' jongeren*. Amsterdam: Amsterdam University Press.

Voor vragen en/of opmerkingen over 'Stay in touch' kunt u contact opnemen met Heidie Tops MSc; telefonisch via 0492 599 222 of per mail htops@bureaucredo.nl